

La ficció liberal i el procés sobiranista

written by Miquel Vila | 17 de novembre de 2016

Aquest article no pretén dir res de nou. Tot el contrari. Primer, perquè sobre el procés se n'ha dit tant que costa trobar quelcom nou. Segon, perquè el que pretén és recuperar una visió vella i coneguda però que ha estat oblidada. Parteix de la idea que la política és fonamentalment un conflicte pel poder i que la vida humana és una cosa seriosa i recorda que la democràcia és una forma de resolució de controvèrsies alternativa a la guerra però que en cap moment anul·la la veritable natura de la política.

El procés sobiranista s'ha vist cavalcat per diversos mites, interpretacions naïfs i una gran ficció dominant: la *ficció liberal*. Aquesta ficció es basa en la idea que tota inquietud política pot ser representada i satisfeta dins l'ordre jurídic i legal –ja sigui espanyol, europeu o internacional–, que la voluntat democràtica és el que regeix el funcionament dels conflictes polítics i que, al final, si una majoria defensa una idea aquesta acabarà materialitzant-se. En aquest sentit el mite liberal apaivaga pulsions de conflicte i pretén establir un règim polític dins un marge de flexibilitat i participació controlada, cosa que contraduïx la mateixa essència de la política i no sobreviu a l'escrutini de la pròpia història humana, construïda sobre ruptures i construccions de nous ordres.

L'independentisme ha plantejat la seva disputa com una qüestió d'opinió, pràcticament administrativa. La independència s'ha problematitzat com una controvèrsia entre els catalans partidaris del "Sí" i del "No". D'aquesta manera, l'únic que cal per donar-hi una sortida seria que la voluntat democràtica dels catalans es pronunciés a favor d'una de les dues opcions. Atribuïnt al vot el poder de doblegar l'Estat espanyol,

l'independentisme s'ha endinsat en una cursa contrarellotge per guanyar un plebiscit que mai ha existit i, tot i que s'ha presentat encertadament com el bàndol de la democràcia, ha confós el *volem votar* amb el *només ens cal votar*.

La realitat ens diu, però, que processos democràtics amb moltes més garanties de les que es podran oferir a casa nostra no han estat suficients per garantir el compliment de la voluntat popular. A la Unió Europea –en qui molts independentistes confien per preservar els drets democràtics dels catalans– en tres anys hem tingut dos exemples dels límits de la ficció democràtica. El primer va ser el referèndum grec sobre els ajustos econòmics demandat per la UE. Tot i ser rebutjat per una aclaparadora majoria, va ser acceptat pel seu govern perquè Grècia no tenia les capacitats necessàries per fer valer la seva voluntat i les tímides protestes van ser incapaces de fer que canviessin d'opinió. El segon va ser fa pocs dies al Regne Unit, on el tribunal suprem va resoldre que el Parlament ha de ser qui posi en marxa els mecanismes que activin el *Brexit*, contradient la legitimitat emanada del referèndum i donant una nova oportunitat als *brexainers* per bloquejar-lo o descafeïnar-lo. El que fa preveure que els brexeters tinguin més èxit que els grecs antiausteritat és que tant les capacitats del Regne Unit com a Estat com les del moviment pro-Brexit són àmpliament superiors. És precisament aquí on rau la qüestió fonamental: en tant que les societats humanes estan regides per relacions de poder, la política no pot reduir-se a una qüestió d'opinió pública. De poc serviria que el suport de la independència passés del 48% al 55% si aquesta majoria estigués mancada de les capacitats necessàries per fer valer la seva voluntat. Confondre els ideals democràtics que vol representar el sobiranisme amb el funcionament real de la nostra societat és la llosa que la ficció liberal fa carregar al procés.

L'independentisme, doncs, no s'ha pres seriosament a sí mateix. No ha volgut entendre que, quan parlem

d'independència, d'alguna manera també parlem de la supervivència d'Espanya com a unitat política. La problemàtica fonamental que planteja el secessionisme català rau en què posa en qüestió la sobirania espanyola i, per tant, la pròpia existència de l'Estat, cosa que el fa essencialment diferent d'altres moviments polítics de caràcter transformador. Quan es parla del *principi d'un nou país*, s'està parlant de la *fi d'un vell país*. L'Estat, per la seva banda, ha estat plenament conscient de la situació, i és natural que faci servir seus mitjans d'excepcionalitat contra el sobiranisme encara que vagin contra la lògica de la democràcia ja que, per sobre d'aquesta, hi ha la lògica de la sobirania, de la qual emana l'existència de l'Estat. El conflicte real no és entre independentistes i unionistes perquè l'Estat és un actor infinitament més important que l'unionisme català. El líder de l'unionisme és Mariano Rajoy, no Inés Arrimadas ni Garcia Abiol. Això explica que a Catalunya l'espanyolisme organitzat sigui residual: qui té la funció d'aturar la independència no és cap moviment social sinó l'Estat.

No som davant d'un conflicte simètric. Sovint s'oblida que les institucions catalanes no estan en igualtat amb les espanyoles i que per això som independentistes. La problemàtica del procés tampoc ha sigut mai que les institucions catalanes tinguin poca sobirania sinó que no en tenen cap. La sobirania no és un concepte gradual sinó unitari: o és té o no es té. En aquest sentit la detenció de l'alcaldeessa de Berga, Montserrat Venturós, va ser un toc d'atenció per l'independentisme en tant que ha posat de manifest la incapacitat de les institucions catalanes d'enfrontar-se a l'Estat espanyol perquè són part del seu entramat jurídic. A més de deixar tocada la credibilitat d'un full de ruta que confia en les estructures catalanes per la seva realització, aquests fets poden ajudar a posar la qüestió del poder i la força al centre del debat, evidenciant la necessitat fer front a una situació en què els Mossos d'Esquadra no obeïssin les ordres d'un govern català no sotmès a la sobirania espanyola, amb tot el

que això implicaria. Ara bé, per resoldre aquesta pregunta primer hem d'entendre per què no ens l'hem feta abans. Ha estat perquè el procés és un engany? Per por? Per inutilitat dels nostres dirigents? Segurament una mica de tot, però el fet és que l'independentisme s'ha cregut les seves pròpies mentides. S'ha cregut que el procés es podria resoldre d'una manera tranquil·la, ràpida i, sobretot, barata. Hem oblidat que, si som el bàndol de la democràcia, és perquè aquesta és absent. La realitat i els fets, però, han posat de manifest els límits de l'acció performativa de les paraules.

La realitat és que, a Espanya, l'independentisme sempre serà una opció antisistema. La independència sempre necessitarà alguna cosa més que la voluntat democràtica dels catalans i no podrà ser resolta per cap procediment administratiu. La pregunta clau que cal respondre no és com eixamplar les bases de l'independentisme sinó com fer front a les mesures d'excepcionalitat espanyoles i alhora imposar les nostres. En aquest sentit, més enllà de tenir una majoria, el que és determinant és calibrar quina capacitat té l'independentisme de fer valer la seva voluntat al conjunt del territori català. Fins que l'independentisme rialler no abandoni els límits de la ficció liberal i compregui que la sobirania no és una qüestió de dret sinó de força, el sobiranisme català difícilment podrà assolir els seus objectius.

Aquest article fou publicat originalment a la revista digital [l'Endavant](#)